

Lilla barn – du förtjänar bättre

Libby Purves

Barn under tre år ska vara hemma med mamma. Därför behöver lagen och arbetsplatsen förändras.

En sanning som inte erkänns tillräckligt ofta är att barnomsorgsexperter inte alltid har alla hästar i stallen. Jag tänker till exempel på John B. Watson, som ansåg att det var fel att krama pojkar, Mrs Sydney Frankenburg, som insisterade att unga tänder inte skulle växa om man överstimulerade hjärnan, och Lockes teori att spädbarn skulle sova på olika underlag varje natt. Spädbarn har alltid förföljts av teoretiker.

Att hitta en expert som är villig att ändra sin uppfattning när bevisning och ren mänsklighet ger anledning, är naturligtvis mycket glädjande. För mig är Steve Biddulph – en av världens mest lästa författare med fyra miljoner sålda böcker – min kandidat.

Först och främst är han från Australien och därmed oemottaglig för våra märkliga klassfördomar. Dessutom var han en av de första moderna författarna som erkände att det faktiskt fanns skillnader mellan små pojkar och små flickor.

Nu sticker han ut hakan och varnar för att barn under tre år som är på dagis hela dagen riskerar allvarliga skador i utvecklingen. Han menar att även i den bästa barnomsorgen finns det ”problem med att uppfylla behoven för mycket små barn i gruppmiljö”. De sämsta var ”försumliga, skrämmande och trista – en mardröm full av förvirrad ensamhet som var hjärtskärande att se”. Han har varit positiv till dagis vid tidig ålder tidigare – men han har sett och ändrat sig.

Ett år från löftena på Alla Hjärtans dag kan ett par finna sig själva hållögt stirrande på ett av vuxenlivets svåraste beslut. Särskilt om ni är välutbildade och ambitiösa yrkespersoner. Här är barnet, det mest underbara på jorden, här är det stora bottenlånet, här är karriären. Barnet har förstas prioritet, men utan bottenlånet har barnet inget hem och utan karriären blir det inget bottenlån. Även om man bortser från svårigheterna för ensamstående föräldrar är det ändå orimligt tufft idag. Två arbeten i en oförsonligt ambitiös och konkurrensinriktad värld innebär bara att det finns två uppsättningar hajar och stormar att hantera.

Men barnet måste ha tillsyn hela dagen och känner inte till vad begreppet ”kompromiss” innebär. Om du är på arbetet – vem ska ge barnet kärlek och glädje? Mor- och farföräldrar är många mil borta (och troligen mycket äldre än vad mor- och farföräldrar brukade vara). Privata barnsköterskor är bara ett alternativ för ett mycket litet välbeställt fåtal, såvida man inte tar genvägar och lämnar barnet ensam hemma med någon som har ännu mindre erfarenhet än föräldrarna – någon som kanske inte ens talar språket och som också är på en ny och okänd plats i världen.

En lugn och kompetent dagmamma kan vara en möjlighet: men inom den pendlande mobila medelklassen kan det vara svårt för en ung arbetande kvinna med liten erfarenhet

av små barn att upptäcka en bra dagmamma även om hon ser en. För en effektiv disciplinerad yrkeskvinna är det mycket lugnare att gå till en ”professionell” institution som informerar om sina tjänster i en broschyr. Att lämna bort ett barn så tidigt ger också en skuld känsla som mildras av känslan att dyr barnomsorg på något sätt, för att använda en gräslig standardfras, “ger mervärde” för ditt barn.

Daghem går alltså utmärkt och, vilket är viktigt, tar in allt yngre och yngre barn. En av 20 brittiska familjer lämnar nu små barn på barnomsorg hela dagen från det att barnet är sex månader gammalt, och trenden är ökande. I attacker på Steve Biddulph finns kommentatorer som utan att tveka viftar med rapporter som visar att barn som går på dagis klarar sig bättre i skolan: men tittar man närmare visar sådana rapporter undantagslöst barn som använder dagis i åldrarna mellan tre och fem år. Jämfört med ett spädbarn är dessa barn stora varelser med massor av självförtroende: de kan prata och de kan tala om för sina föräldrar om det är något de inte gillar. Mindre barn kan inte det. Om du vill känna dig riktigt förtvivlad: titta på en inspelning från BBC:s nyligen genomförda filmningar under täckmantel som gjorts på synbarligen respektabla dagis där klängiga småbarns förvirring rutinmässigt möttes med råa tillrop som ”Åh, lägg av med att gnälla, Leanne!”. (“Ow, shurrup whingeing, Leanne!”)

Vi måste vara diskreta och precisa, och inte klumpa ihop alla förskolebarn. De första två eller tre åren är avgörande: de lägger grunden till självförtroende, tillit och förståelse av vad det innebär att vara en människa. Det bästa för ett spädbarn är att bli omhändertaget av någon som älskar barnet och svarar på barnets behov (även om det förekommer annat som distraherar – t.ex. syskon, hemarbete eller telependling på deltid). En sådan person behöver ingen ”behörighet”. Det kan vara en förälder eller en släkting, en dagmamma i sitt eget hem, eller en betald barnskötare som är stabil, snäll och engagerad.

Men det är mycket svårt för dagispersonal att uppnå samma nivå på familjekärlek och empati. Särskilt svårt är det om personen är en underbetald flicka som aldrig haft ett eget barn, eller en illegal invandrare som jobbar 70 timmar på studentvisum och som inte vågar klaga på sina 30 kronor i timmen om hon inte vill bli utslängd ur landet. Jag känner till en sådan person som sade att hon ofta somnade under dagen – jag kontrollerade det aktuella dagisets resultat från Ofsted-kontrollen (*Ofsted: brittiska skolinspektionen, övers. anm.*). Dagiset var godkänt. Det blev förvisso en god vinst för verksamhetens ledning (en ulv i fårakläder).

Det finns bra dagis och barnen på dessa får troligen rimligt god barnomsorg i sin grupp om personalen är konsekvent och kompetent. Men även till priset av 7 500 pund om året (ca 90 000 svenska kronor) är det en dålig ersättning för moderskärlek: Steve Biddulph gör rätt i att säga det rent ut. Ett litet spädbarn behöver en person – inte en plats. Barnet behöver inte ”prisivärd barnomsorg” – det behöver hängiven omsorg. Kanske inte hela dagen. Men under en stor del av den.

Vi måste svälja den här sanningen och vad den innebär för samhället. Arbetsgivare måste lära sig att bli flexibla, att acceptera avbrott i meritförteckningar och använda IT-tekniken för långdistansarbete på kreativt sätt. Det har aldrig varit lättare att hålla kontakten med

frånvarande anställda, så att de kan ta del av utvecklingen eller använda sina färdigheter. Anställda måste betala vad det kostar att behålla begåvade, utbildade och principfasta personer (den som väljer att ta hand om sitt barn under de korta år då barnets behov är som störst gör ett mycket principfast val). Regeringar måste sluta vara besatta av att pricka i rätt ruta på blanketterna om ”utbildning” på dagis och tänka mer på hur man kan underlätta för familjerna att organisera personlig barnomsorg – inte bara pressa in föräldrarna i ett system där varje dagisplats betyder att mamman ägnar sig åt lönearbete och att betala skatt.

Framför allt måste vi inse att överdrivna bostadskostnader är ett stort socialt hot. Den utvecklingen måste bekämpas på alla sätt. Vi är skyldiga våra spädbarn ett par år vardera. Faktiskt.